

TORVPULVERSPØRSMAALET LØST

SVERIGES første torvingeniør *Ernst Wallgren* meddeler, at Ekelunds fabrikationsmetode for fremstilling av torvpulver nu er *officielt prøvet*, og det har vist sig, at *alle vanskeligheter er overvundet*. Dette betegner en ny ære for torvindustrien.

Vi haaber i den nærmeste fremtid at kunne gi mer detaljerte oplysninger om torvpulvertilvirkningen.

ERFARINGER VED BESIGTIGELSE AV TORVANLÆG

AV DIREKTØR HANS SCHREIBER
KORRESPONDERENDE MEDLEM AV DET NORSKE MYRSELSKAP
UTDRAG AV «ØSTERREICHISCHE MOORZEITSCHRIFT»

VED besigtigelse av torvanlæg møter man de mest forskjelligartede maater, hvorpaa torv tilberedes og tørkes. Ofte finder man, selv i de mest avsidesliggende trakter de samme fortrin og mangler ved torvtilvirkningen.

Torvstykkernes form og størrelse er tilsynelatende ganske vilkaarlig, dog viser det sig ved nærmere eftersyn, at de er avpasset efter klimaet og torvens beskaffenhet.

Jo større *nedbøren* er, desto mindre maa torvstykkerne stikkes, hvis de skal lufttørkes.

Ikke al slags torv kan stikkes lodret. Torv, som væsentlig er dannet av skog, smuldrer let og kan derfor kun anvendes til maskin- eller eltetorv.

Jo større nedbøren er, desto vanskeligere blir torvtørkningen. Frisk mosetorv blir i Erzbjergene (800 m. o. h.) altid tørket ved hjelp av hesjer, hvilket delvis ogsaa er tilfældet med brændtorv. Det er betegnende, at torvhesjene i det nordlige Skandinavien, navnlig i det regnfulde Norge, er bygget paa samme maate som i vore bjergegne, endskjønt der i det mellemliggende regnfattige Nordtyskland og det sydlige Skandinavien blir tørket torv uten hesjer. Torvarbeideren i de forskjellige land tilegner sig den samme færdighet, gjør de samme opfindelser, men begaar ogsaa de samme feil.

Den største feil, som blir begaat, er den *planløse og uregelmæssige avtorvning* saavel som den store mangel paa *ordentlig avgroftning*. Jeg har ved befaringer leilighetsvis kun truffet paa undtagelser herfra i et land, nemlig Holland, hvor man i aarhundreder har hat bestemte

regler for avgrøftning, avtorvning og efterfølgende kultivering. I alle andre land har enhver myreier hittil kun handlet efter eget forgodtbe- findende. I Østerrike og Tyskland saavelsom i Skandinavien er endnu de uregelmæssige og planløse avtorvninger de mest overveiende, hvilket frembringer ødemarker istedenfor dyrket land.

Feilen ved torvtilvirkningen ligger som regel deri, at myreierne hverken har kjendskap til torvens specielle egenskaper eller kjender de erfaringer, som er gjort paa torvteknikens omraade og derfor er henvist til egne iagttagelser. Vistnok findes der i alle myrrike land *myrselskaper*, *myrforsøksstationer*, *myrtidskrifter* og *myrkurser*; men antallet av de myreiere, som gjør bruk av disse indretninger, er forholds- vis litet.

Dette kan man dog ikke bebreide de smaa eiendomsbesiddere, som læser litet, og som skyr enhver utgift, fordi kontantene er sjeldne. Man maa mere forundre sig over dem, som sætter betydelige kapitaler ind i *store industrielle foretagender* uten at søke sagkyndig veiledning eller først søker den, naar det er forsent. Hvert aar maa store fore- tagender, som har kostet hundretusener, nedlægges.

En anlægger f. eks. en *torvstrofabrik* paa en myr, som indeholder torv, der ikke egner sig for dette øiemed. Intet under at foretagendet har mange vanskeligheter at kjæmpe med og tilsidst maa nedlægges. En anden har bygget et apparat for *kunstig tørkning*, som arbeider saa rationelt, at 1 kg. tør torv maa brændes op for av vaat torv at fremstille 1 kg. tør torv. En tredje vil fabrikere *tøier og papir* av torv, som kun indeholder en svak antydning til fibre, og resultatet blir selvfølgelig endel »prøver uten værd«. En fjerde anlægger en fabrikk for tilvirkning av *torvsprit*, hvor fabrikationen koster mer end produk- tets værdi.

Ikke at det er umulig at fremstille sprit, tøier, papir o. s. v. av torv, tvertimot, man kan fabrikere alt mulig av torv, selv spiselige varer, men kun de færreste fremstillingsmetoder er regningsssvarende. For fagmanden, som forstaar at bedømme torvens egenskaper, er mange av de nye patenter paa torvindustriens omraade ganske betydningsløse. At ældre fremgangsmaater, som forlængst er blit anset som ufordel- agtige, desuagtet paany blir forsøkt og anvendt har forskjellige grunde. Enten har *opfinderen* av en ny metode altfor liten eller ensidig kjend- skap til torv og torvliteraturen og tror derfor selv, at foretagendet vil lønne sig, eller ogsaa gjælder det kun for ham at faa sit patent solgt paa den mest fordelagtige maate, og fabrikken blir derfor ikke bygget til praktisk utøvelse av den »indbringende« opfindelse, men kun for at forlede andre til at kjøpe patentet. Det hele er ofte kun et svindel- foretagende. Opfindelsen blir først med den mest fristende vinding i utsigt omtalt i *dagspressen*, helst ikke i *myrtidskrifter*, hvorav der findes mange. Der indfinder sig ogsaa snart kapital nok til at bygge fabrikken; men som regel blir denne ikke færdig, da anlægsomkostnin- gerne snart har slukt kontantene.

Det er meget let at faa en faglig veiledning av et myrselskap!

Denne veiledning kan ikke vildlede, da selskapets funktionærer i saafald vilde gjøre selskapet umulig. Men man henvender sig desværre som regel ikke til en fagmand og sparer derved en liten utgift for senere hen at miste ofte hundretusener. Antallet av mislykkede torvindustrielle foretagender har i aarhundreder slukt mange millioner og sluker fremdeles umaadelige summer hvert aar. Det kan bevises av min brevveksling med aktionærer, som forsent er kommet til forstaaelse av saken.

Myrselskaper har ofte reddet medlemmer, som itide har søkt raad og veiledning, fra store tap ved at gi opplysninger om det virkelige forhold med den slags foretagender.

EKSPORT AV TORVMULD

SOM nævnt i oktoberheftet blev der sendt 2000 baller torvmuld til De Kanariske Øer, og det var meningen, at der senere skulde sendes yderligere 1000 baller.

Vi tillot os i den anledning at bemerke, hvad vi ogsaa tidligere gjentagne ganger har oplyst om, nemlig at hovedbetingelsen, for at det skal kunne lykkes at indarbeide et marked for norsk torvmuld og torvstrø i fremmede land, er at der leveres *tilstrækkelig tør vare*. Det maa nemlig erindres, at de hollandske torvstrøfabrikanter allerede har et marked paa De Kanariske Øer og ser derfor ikke med synderlig blide øine paa en konkurranse fra andre land, hvorfor de vistnok efter bedste evne vil søke at nedsætte det konkurrerende produkts kvalitet. Raamaterialet for torvstrøtilvirkning er, som bekjendt, langt bedre i vort land end i Holland. Skal det derfor kunne paastaaes, at kvaliteten av det færdige produkt er daarligere, maa man paavise, at vandgehalten er for høi. Nu er imidlertid forholdet det, at hollænderne selv har vanskelig for at levere tilstrækkelig tør torvmuld paa grund av de der anvendte arbeidsmetoder og den omstændighet, at den tørkede strøtorv som regel ikke lagres under tak. Ifølge opgaver fra Holland skal den torvmuld, som eksporteres, ha en vandgehalt av 35—40 %. I sakens interesse har vi latt anskaffe en prøve av hollandsk torvmuld for eksport, som ved analyse gav følgende resultat:

Vandgehalt	54,3 %
Vandopsugningsevne ved 54,3 % vandindhold	756 »
Do. beregnet paa 20 % vandindhold	1380 »
Do. i absolut tør tilstand	1650 »

Det viser sig altsaa, som ovenfor nævnt, at det hollandske raamateriale er daarlig. Hvorvidt vandgehalten i dette tilfælde er høiere end almindelig, har vi ikke hat anledning til at kontrollere.